

Opinnäytetyö (AMK)

Media-alan koulutus

Journalismi

2017

Timo Närä

VIDEON HYÖDYNTÄMINEN TYÖHÖN PEREHDYTTÄMISESSÄ

– Kakolanmäen jätevedenpuhdistamon
perehdytysvideo ulkopuolisten urakoitsijoiden
perehdyttäjänä

Timo Närä

VIDEON HYÖDYNTÄMINEN TYÖHÖN PEREHDYTTÄMISESSÄ

- Kakolanmäen jätevedenpuhdistamon perehdytysvideo ulkopuolisten urakoitsijoiden perehdyttäjänä

Opinnäytetyössä tarkastelen videon hyödyntämistä ulkopuolisten urakoitsijoiden perehdyttämisessä. Opinnäytetyö koostuu tuoteosasta ja kirjallisesta osasta.

Tuoteosa on ulkopuolisten urakoitsijoiden perehdytysvideo Turun seudun puhdistamo Oy:n hallinnoimille Kakolanmäen jätevedenpuhdistamolle ja pumppaamoille. Videon tarkoituksena on korvata aiemmin suullisesti annettu perehdytys ja mahdollistaa perehdytyksen suorittamisen etänä muualta, kuin Kakolanmäen jätevedenpuhdistamolta.

Video sisältää lyhyen yritysesittelyn, puhdistusprosessin esittelyn, opastuksen luolastossa työskentelyyn, sekä työohje- ja turvallisuusmääräysosion. Video on kuvattu kokonaisuudessaan Kakolanmäen jätevedenpuhdistamolla. Videon päälle on spiikattu ääniraita, joka sisältää perehdytyksessä tarvittavat tiedot. Yhdessä ne luovat hyvän oppimistavan sekä toimivat selkeänä informaationlähteenä perehdytyksessä.

Kirjallisessa osassa käsitelen itse perehdyttämistä sekä perehdytysvideon tekemistä.

Perehdytyksen siirtäminen suullisesta perehdytyksestä videolle tuo mukanaan useita hyötyjä. Hyvin käsikirjoitettu ja toteutettu video mahdollistaa oppimisen kolmella eri osa-alueella samanaikaisesti. Perehdytys on myös varmasti jokaiselle perehdytettävälle kerta toisensa jälkeen samanlainen. Videon etuna on myös sen kertaluonteinen poistettavuus yrityksen budjetista.

Johtopäätöksenä totean videon olevan monin tavoin perinteistä perehdytystä parempi, mutta vaativan myös tekijältä osaamista ja asiaan perehtymistä.

ASIASANAT:

Perehdytysvideo, perehdyttäminen, koulutusvideo,

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme

2017 | 21 pages

Timo Närä

UTILIZING VIDEO IN WORK ORIENTATION

- Kakolanmäki wastewater treatment plant onboarding video for contractors

In my bachelor's thesis I study the benefits of using video in the onboarding video for contractors. The thesis constructs from a product part and a written part.

The product part is an orientation video for contractors working in Kakolanmäki wastewater treatment plant and its pumping stations which are maintained by Turun seudun puhdistamo oy. The video will replace the verbal induction and gives the possibility of watching the video somewhere else than in the sewage treatment plant.

The video consists of short company presentation, presentation of the purifying process, guidance to working in the cavern and guidance of every day working and safety issues. The video is filmed entirely in the wastewater treatment plant. A spoken audio track gives all the necessary information in help with the video. Together they form a good way of learning and give a clear source of information in the induction.

In the written part I process the induction itself and making the induction video.

Making the induction to a video form gives a company many useful gains. With a good video and well thought out screenwriting a contractor can learn in three different ways from one video at once. In a video the onboarding is the same to all contractors every time. And the video is cost effective as it does cost money only once.

In conclusions I note that a video in contractor onboarding is in many ways better than the traditional way of pedagogy but does consider more from the person making the video.

KEYWORDS:

Induction, introductory video, onboarding, work orientation,

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 TURUN SEUDUN PUHDISTAMO OY	6
2.1 Yrityksen esittely	6
2.2 Prosessin esittely	6
2.3 Ulkopuolisten urakoitsijoiden perehdytyksen tarve	7
2.4 Työnsuojelulainsäädännön velvoitteet	7
3 PEREHDYTYS	9
3.1 Perehdytyksen perusteet	9
3.2 Hyvä perehdytys on työturvallisuuden perusta	9
4 VIDEO PEREHDYTYKSESSÄ	11
4.1 Videoperehdytyksen edut	11
4.2 Videon ja perinteisen menetelmän erot	12
4.3 Videon mahdollisuudet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5 PEREHDYTYSVIDEO JÄTEVEDENPUHDISTAMOLLE	14
5.1 Käsikirjoittaminen ja suunnittelu	14
5.2 Kuvaus	15
5.3 Leikkaus	16
5.4 Äänityöt	16
5.5 Värimäärittely ja muu viimeistely	17
6 VIDEO KÄYTÄNNÖSSÄ	18
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	19
LÄHTEET	21

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tuottaa Turun seudun puhdistamo Oy:lle ulkopuolisten urakoitsijoiden perehdyttämiseen tarkoitettu video. Vuosittain ulkopuolisilta urakoitsijoilta vaadittava perehdytys oli tähän asti suoritettu Powerpoint-esityksenä kahden eri työntekijän toimesta. Jatkossa videon on tarkoitus antaa tarpeelliset tiedot itse luolastosta, puhdistusprosessista, sekä työturvallisuus- ja työterveysasioista.

Videoperehdytys ei kuitenkaan korvaa täysin puhdistamon henkilökunnan antamaa henkilökohtaista perehdytystä, mutta antaa tärkeimmät yleiset tiedot vaadittavista turvallisuuksiasioista. Videon lisäksi puhdistamolle saapuva ulkopuolinen urakoitsija saa työkohtaisen perehdytyksen suoraan puhdistamon henkilökunnalta. Videolla voidaan kuitenkin säästää sekä urakoitsijan että puhdistamon työntekijöiden aikaa ja täten myös rahaa.

Opinnäytetyössäni perehdyn videolla toteutettavaan perehdytykseen. Pohdin miksi video on parempi perehdytyksessä kuin perinteinen opetus, sekä minkälainen on hyvä perehdytysvideo.

Kirjallisen osion ensimmäisessä osassa tutustun yritykseen. Pohdin yrityksen erikoista luonnetta teknisen alan toimijana muista alan työmaista suuresti poikkeavan toimintansa ja maanalaisen sijaintinsa takia.

Seuraavassa vaiheessa käyn läpi perehdytystä ja sen sisältöä. Oikeanlainen perehdytys on yksi perusta työturvallisuudelle sekä työntekijän että ulkopuolisen urakoitsijan kohdalla. Varsinkin hätätilanteessa ennalta opitut taidot ja valmiiksi suunniteltu toiminta erikoistilanteessa saattaa säästää ihmishenkiä.

Pureudun myös videon käyttöön opetustilanteessa. Avaan sekä sen heikkouksia että vahvuuksia verrattuna perinteiseen kanssakäymiseen kahden ihmisen välillä.

Avaan myös koko videointiprosessin käsikirjoituksesta leikkauspöydälle. Pohdin sen tekemisen helppoja ja hankalia osioita sekä teknisen että tuotannollisen puolen osalta.

Lopuksi tarkastelen valmiin videon käyttöä perehdytyksessä sekä arvioin sen hyötyjä ja haittoja perinteiseen opetusmetodiin verrattuna.

2 TURUN SEUDUN PUHDISTAMO OY

2.1 Yrityksen esittely

Turun seudun puhdistamo Oy on Varsinais-Suomen suurin toimija alallaan. Jätevedenpuhdistamossa käsitellään noin 300 000 asukkaan sekä koko alueen teollisuuden jätevedet. (Turun seudun puhdistamo Oy 2016b.)

Turun Kakolanmäen kallioihin louhittu jätevedenpuhdistamo on suurimmalta osin yleisön katseilta piilossa. Maan päällä on vain luolaston pääsisäänkäynti, hallintorakennus ja kuusikymmenmetrinen ilmanvaihtoon tarkoitettu piippu. Itse puhdistamon lisäksi yhtiö ylläpitää neljää siirtopumppaamoja ja viemäreitä, joita pitkin jätevedet johdetaan luolastoon.

Jätevedenpuhdistamon prosessit sijaitsevat Turun Kakolanmäen alle louhitussa kallioluolastossa, jonka tilavuus on yhteensä noin 500 000 kuutiometriä. Se vastaa tilavuudeltaan noin kahta Turkuhallia. Luolaston altaissa ja kanaaleissa vettä virtaa jatkuvasti noin 125 000 kuutiometriä. (J.Laanti, henkilökohtainen tiedonanto, 22.02.2016.)

Ympäri vuorokauden toimivaa prosessia johdetaan hallintorakennuksen valvomosta. Virastoaikana valvomossa ja puhdistamolla työskentelee kymmenkunta ihmistä. Muina aikoina joku työntekijöistä päivystää häiriötilanteiden varalta.

2.2 Prosessin esittely

Jätevedenpuhdistamon prosessi perustuu kolmeen osaan. Ensin poistetaan mekaanisesti suuremmat kiintoainekset. Jäljelle jäävät aineet kulkevat sekä kemiallisen että biologisen käsittelyn kautta, jolloin lähes kaikki jäteveden epäpuhtaudet saadaan poistettua. Kemiallisen käsittelyn tuloksena kiintoaineet laskeutetaan säiliön pohjalle, josta ne pumpataan pois. Biologisessa käsittelyssä mikrobit syövät veden epäpuhtaudet. (Turun seudun puhdistamo Oy 2016a.)

Lopuksi jätevesi johdetaan hiekkapatjan läpi, jolloin viimeisetkin epäpuhtaudet suodattuvat vedestä. Puhdistamolla kuivattu, jätevedestä erotettu liete viedään Gasum oy:n bio-kaasulaitokselle Topinojan jätekeskukseen jatkokäsittelyä varten. Vedestä otetaan myös

kaukolämpöä ja -kylmää puhdistusprosessin aikana. Puhdistettu vesi johdetaan satamassa sijaitsevaan Linnanaukon satama-altaaseen. (emt.)

2.3 Ulkopuolisten urakoitsijoiden perehdytyksen tarve

Työskentely jätevedenpuhdistamolla eroaa muista teollisuuden kohteista juuri biologisten vaarojen ja sekä ilman että pintojen epäpuhtauksien takia. Myös puhdistusprosessissa syntyvät kaasut voivat olla jopa räjähtäviä. Valtavan vesimäärän takia on aina olemassa tulvavaara sekä putoamisen ja hukkumisen mahdollisuus.

Koska koko puhdistamo sijaitsee maan alla luolassa, on sekä luolaan kulku, että sieltä poistuminen normaalista poikkeavaa. Mahdollisia hätäpoistumisteitä on yhteensä vain neljä. Oman sijainnin sekä mahdollisten hätätoimenpiteiden tunteminen on erityisen tärkeää suuren tilan ja hätäpoistumisteiden vähyyden takia.

Varsinkin hätätilanteessa, esimerkiksi tulipalon sattuessa, on tiedettävä oikeanlaiset toimenpiteet sekä oman että muiden henkien säästymiseksi. Myös ensiapu, hälytyksen tekeminen sekä vaaratilanteiden ennaltaehkäisy on osa turvallisen työskentelytavan osaamista. Turvallisuusasioiden huomioonottaminen on puhdistamolla osa jokapäiväistä työskentelyrutiinia.

Työturvallisuus otetaan puhdistamolla vakavasti. Ilman perehdytystä ja perehdytettyjen asioiden oppimisen toteennäyttämistä ei puhdistamon hallinnoimiin tiloihin ole pääsyä. Perehdytys on voimassa vuoden, jonka jälkeen se on uusittava työluvan saamiseksi. (J.Laanti, henkilökohtainen tiedonanto, 22.02.2016.)

2.4 Työnsuojelulainsäädännön velvoitteet

Vaikka työturvallisuusasiat ovat jätevedenpuhdistamolla otettu huomioon hyvin ja turvallinen sekä tapaturmaton työskentely on osa työyhteisön ohjenuoraa, on asiasta myös säädetty laissa. Lain tarkoituksena on turvata työntekijän mahdollisuudet turvalliseen työskentelyyn sekä ennaltaehkäistä tapaturmien syntyä (Työturvallisuuslaki 2002/738).

Työnsuojelulaki velvoittaa työnantajan vastuulliseksi työntekijän perehdyttämisessä jokaiseen työhön. Ulkopuolisten urakoitsijoiden perehdytyksestä laki jakaa vastuun sekä urakoitsijalle että työn vastaanottavalle työnantajalle. (Työturvallisuuskeskus 2017.)

Perehdytyksestä on kirjattuna työturvallisuuslain 14. pykälään seuraavasti:

Lain mukaan työnantajan on annettava työntekijälle riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä sekä huolehdittava siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen:

1) työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista;

2) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi;

3) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta. (Työturvallisuuslaki 2002/738.)

Mikäli perehdytys on suoritettu huolimattomasti tai se on kokonaan laiminlyöty, voidaan työnantaja tuomita työturvallisuusrikkomuksesta sakkoon (Työturvallisuuslaki 2002/738).

3 PEREHDYTYS

3.1 Perehdytyksen perusteet

Perehdytys suoritetaan jokaisella työpaikalla vähintään kierroksena työalueella sekä työnantajan ohjeistuksena yleisistä toimintaperiaatteista. Perehdytys tarkoittaa siis niitä toimenpiteitä, joilla uusi työntekijä oppii tuntemaan uuden työpaikkansa ja sen tavat (Työturvallisuuskeskus 2017). Vaativimmilla työpaikoilla perehdytys on tarkempi ja usein monisyisempi.

Koska jo työturvallisuuslaki vaatii työnantajaa perehdyttämään työntekijänsä, on varsinkin ulkopuolisten urakoitsijoiden perehdyttäminen uuteen työpaikkaan varsin tarpeellista. Hyvällä perehdytyksellä annetaan urakoitsijalle mahdollisuus työn suorittamiseen turvallisesti ja työnantajan laatimien sääntöjen mukaisesti.

Perehdytys on myös osa työnsuojelua. Kertomalla mahdollisista vaaranpaikoista ja opastamalla urakoitsijaa toimimaan turvallisesti uudessa toimintaympäristössä antaa työnantaja urakoitsijalle välineet turvalliseen ja terveelliseen työskentelyyn. Tapaturmien ennaltaehkäisyn vastuu on ensisijaisesti työnantajalla, mutta myös työntekijällä on velvollisuus ilmoittaa työpaikalla havaitsemistaan vaara- ja haittatekijöistä (Työsuojeluhallinto 2017).

3.2 Hyvä perehdytys on työturvallisuuden perusta

Työturvallisuus ja turvallinen työnteke vaativat aina taustalleen riittävät tiedot sekä itse työstä että työmaan tai työalueen mahdollisista vaaratekijöistä. Ilman opastusta työntekijä saattaa kuitenkin pystyä päättämään ja arvaamaan mahdollisia vaaranpaikkoja. Esimerkiksi korkealla sijaitsevassa työpaikassa on selvästi olemassa putoamisen mahdollisuus ja kuumia alueita sisältävissä työpaikoissa on palovamman mahdollisuus.

Ilman riittävää opastusta ei kenenkään ole kuitenkaan mahdollista ottaa huomioon kaikkia työmaan riskitekijöitä. Uudelle työpaikalle tai erilaiseen työpisteeseen siirtyvä työntekijä on aina opastettava riittävästi turvallisen työnteon mahdollistamiseksi. Vaikka Työterveyslaitos kehottaa varautumaan myös ennalta arvaamattomiin tapahtumiin (Työterveyslaitos 2017), on se käytännössä kuitenkin hyvin vaikeaa, ellei jopa mahdotonta.

Hyvä työhönopastus korostaa turvallista työskentelytapaa ja tuo esille mahdolliset vaaratekijät (Työturvallisuuskeskus 2017). Tämä vaatii myös urakoitsijaa uuteen työhön ja työympäristöön perehdyttävältä henkilöltä hyvää ja monipuolista osaamista sekä työterveys, työturvallisuus, että työn oikeanlaisen suorittamisen osa-alueilta.

4 VIDEO PEREHDYTYKSESSÄ

4.1 Videoperehdytyksen edut

Perinteinen opetusmetodi urakoitsijoiden ja uusien työntekijöiden perehdytyksessä on Powerpoint-esityksen tukema luento. Videon mahdollisuudet perehdytyksessä ovat perinteistä opetusta paremmat jo pelkästään siinä, että videon voi katsoa mistä ja milloin tahansa. Valmis perehdytysvideo voidaan lähettää linkkinä tai ladattavana tallenteena suoraan urakoitsijalle, jolloin vastaanottava osapuoli katsoo videon hänelle parhaiten soveltuvana ajankohtana.

Suurin etu perehdytyksen muuttamisessa videomuotoon saadaan kuitenkin sen tarkalla ja oikeinmuotoillulla sisällöllä. Suusanallisesti perehdytettäessä on aina olemassa unohtamisen tai väärinymmärryksen vaara. Yksi perehdyttäjä voi painottaa koulutustilanteessa eri asiaa kuin toinen tai yhden henkilön kemiaat perehdytettävän kanssa toimivat toista paremmin. Silloin asioiden oppiminenkin on eri tasolla.

Sadoille yrityksille tehdyn amerikkalaisen kyselytutkimuksen mukaan videoperehdytyksen parhaat edut ovat juuri sen laadullisessa vastaavuudessa, sekä mahdollisuudessa katsoa video missä ja milloin tahansa. Myös videon kustannustehokkuus nostettiin vastauksissa yhdeksi päätekijäksi. Lisäksi neljä viidestä tutkimukseen osallistuneesta piti videoperehdytystä työntekijän kannalta helpommin omaksuttavana ja lähes 90 prosenttia vastanneista sanoi videoperehdytyksen olevan perinteistä mallia huomattavasti nopeampi. (Kaltura 2014, 23.)

Tarkasti ja useassa tarkistusvaiheessa käsikirjoitettu video on sisällöltään kaikille sama. Siinä painotetaan samoja asioita ja alleviivataan samat asiat joka kerta jokaiselle perehdytettävälle. Silloin myös kaikki perehdytettävät ovat lähtökohtaisesti samalla viivalla ja ovat saaneet täsmälleen samat tiedot ennen töiden aloittamista.

Videolla pystytään myös antamaan käytännön esimerkkiä suullista koulutusta paremmin. Liikkuvan kuvan mahdollisuudet jonkin toiminnan havainnollistamiseen ovat staattista kuvaa monin verroin paremmat. Kun asia näytetään, eikä vain kerrota siitä, on helpompi käsittää esimerkiksi jonkin liikkuvan laitteen tekninen toteutus.

Videon eduksi laskettakoon myös sen mahdollisuus kiertää luolastossa, johon ei ulkopuoliselta ole ennen perehdytystä pääsyä. Sillä voi näyttää kokonaiskuvaa luolastosta,

antaa esimerkkejä eri tiloista ja niiden ominaisuuksista, sekä havainnollistaa karttapohjalla näytettyjen tilojen todellisen koon.

Videota katsottaessa urakoitsija saa informaation kertojaäänien, videolla näytettävän kuvan, sekä sen päälle kirjoitetun tekstin avulla. Näin on mahdollista antaa tieto erilaisille oppijoille näille ominaisella tyylillä, joita ovat esimerkiksi kuulemastaan tai näkemästään oppiminen (Erilaisten oppijoiden liitto ry 2017).

4.2 Videon ja perinteisen menetelmän erot

Suurimpana erona luennon ja videon välillä on videon toistettavuus ja varma tiedonkulku kerrasta toiseen. Videon eduksi laskettakoon myös sen kertaluontoinen poistettavuus yrityksen budjetista (Kaltura 2014, 23). Valmis, jo kertaalleen maksettu, video ei kustanna yritykselle mitään perinteisen luennon ollessa aina työntekijän muista töistä pois.

Visuaalisen ja hyvin toteutetun videon mahdollisuudet informaation välittämiseen perehdytyksessä ovat suuret. Videolla on mahdollista näyttää, ei kertoa, minkälaisiin kohteisiin ja työtilanteisiin he tulevat työssään mahdollisesti törmäämään (Jenkins 2016). Liikkuvan kuvan pysäyttäminen tiettyyn kohtaan, jonkin prosessin nopeuttaminen tai hidastaminen, tai äärimmäisen harvoin tapahtuvan asian taltioiminen videolle mahdollistaa sen näyttämisen suoraan perehdytettäville. Myös tehtaissa tai laitoksissa, joissa tietylle alueelle on pääsy evätty, voidaan videon avulla käydä läpi aluetta ja sen erityisominaisuuksia.

Perinteisen luennon etuina taas on sen välittömyys ja kahden ihmisen välinen kohtaaminen. Keskustelunomainen luento voi parhaassa tapauksessa tuoda esiin uusia näkökulmia käsiteltäviin asioihin, sekä auttaa myös työnantajaa löytämään uusia asioita työpäikastaan. Videoperehdytyksessä ei kanssakäymistä ole ja mahdolliset kysymykset on osoitettava vasta perehdytyksen jälkeen henkilökunnalle.

Toisaalta taas luennoimisen vaikeus korostuu siihen kouluttamattomalle. Yleensä perehdyttäjät valikoituvat yrityksistä työtehtävänsä kautta, eivät välttämättä sosiaalisten avujen tai esiintymistaitojensa kautta. Tämä saattaa tehdä luennon seuraamisesta vaikeaa ja kiinnostavammastakin aiheesta epäkiinnostavaa. Videolla asia taas on hiottavissa juuri halutun laiseksi.

Mikäli perehdytys kuitenkin tapahtuu työkohteessa ja työkoneiden tai -laitteiden äärellä on kokemuspohjainen oppiminen usein videota helpompi tapa hahmottaa tulevaa työtä.

Havainnointi ja tilakokonaisuuden käsittäminen ovat videolta hankalampaa kuin suoraan työkohteessa tai -koneen vieressä asioiden tarkasteleminen.

5 PEREHDYTYSVIDEO JÄTEVEDENPUHDISTAMOLLE

5.1 Käsikirjoittaminen ja suunnittelu

Käsikirjoituksen perustana toimi Powerpoint-esitys ja henkilökohtainen perehdytys. Turun seudun puhdistamo Oy:n laatupäällikkö Jarkko Laanti piti perehdytyksen, josta kirjasin ylös muistiinpanoja ja asioita käsikirjoituksessa huomioon otettavaksi. Käsikirjoitus poikkesi suuresti fiktion puolella käytettävästä ja oli ennemminkin kertojanäänänen käsikirjoitus, kuin videon tai elokuvan. Perehdytyksen jälkeen kävimme kierroksella jätevedenpuhdistamolla ja sain jatkaa kyselyitäni.

Jaoin käsikirjoituksen neljään pääkohtaan: Yrityksen esittelyyn, prosessiin esittelyyn, työturvallisuusasioihin ja ensiapuun. Jokaisella pääkohdalla oli useampia osioita, joiden alle tietyt asiat jäsenneltiin.

Kun esitarkastusversio oli valmis, lähetin sen tarkastettavaksi puhdistamolle. Parin päivän jälkeen pidimme palaveria ja muotoilimme osan kappaleista erilaisiksi. Palasin sähköpostitse kahdesti muutosten kera vielä asiaan, jonka jälkeen tein ajatusviivojen omaisia muistiinpanoja käsikirjoituksen lomaan tarvittavista kuvauksista ja kohteista.

Kuvakäsikirjoitus ei jätevedenpuhdistamon tapauksessa ollut ihmeellinen. Vaikka tila on valtava ja vettä virtaa suunnattomia määriä ei itse laitoksessa ollut lopulta paljoakaan kuvauksellisia asioita. Yleensä elokuvallisessa kuvakäsikirjoituksessa esitellään tarkasti kohtauksessa olevia kuvallisia elementtejä, näyttelijöitä sekä kohtauksen kestoa (Elokuvantaju 2017). Tässäkään tapauksessa kuvakäsikirjoituksen tavanomainen määritelmä ei täyttynyt, vaan listasin muutamia mahdollisia kohteita kuvaukselle käsikirjoituksen lauseiden väliin.

Kirjoitin sanoja, kuten *sammutin*, *vettä*, *käytävä ja kartta*, ohjenuoraksi videolla esiintyville asioille. Tämän kaltaiselle videolle, jossa kuitenkin kertojaäänänen esille tuoma asia on pääosassa, jää videollisille avuille välillä vain kuvituskuvan rooli. Tähän tarkoitukseen edellä mainittu käsikirjoitus ja viitteellinen kuvakäsikirjoitus toimivat mainiosti.

Fiktiivisessä ja visuaalisesti näyttävämmässä teoksessa tarkempi käsikirjoitus ja kuvakäsikirjoitus on tarpeen. Tämän kaltaisissa tuotoksissa väljempi suunnitelma toimii varsin hyvin.

5.2 Kuvaus

Kuvaus hoitui suurimmalta osin kahden työpäivän aikana. Yksi lyhyt kuvaussessio tuli vielä editointityön loppuvaiheessa, kun keskusteluissa tilaajatahon kanssa huomasimme haluavamme muuttaa kahta pikkuseikkaa. Perehdytysvideolla esitetty sähköinen kulkulupakortti oli käytössä kulunut ja näkyi videolla muutamassa kohdassa. Myös ensimmäisten kuvausten jälkeen yhden ensiapupisteen paikkaa muutettiin. Ensimmäisten otosten kuvat olivat vanhasta sijainnista, eikä niitä voitu enää käyttää.

Videokamerana toimi Nikon D3200-digijärjestelmäkamera, joka riitti juuri ja juuri luolaston hankalissa olosuhteissa kuvaamiseen. Toisaalta taas keveytensä ja helpon kannettavuutensa takia se oli omiaan tämän kaltaisessa projektissa. 24 megapikselin kennolla varustettu kamera tuottaa laadukasta kuvaa ja riittää tällaiseen projektiin mainiosti. Perehdytysvideon pääasiassa on kuitenkin perehdytettävälle tarjottava informaatio selkeässä ja helposti omaksuttavassa paketissa, eikä paras mahdollinen kuvanlaatu.

Kamerassa oli kiinni nopeahko Tamron SP 17-50mm f/2.8 -objektiivi, jossa oli sisäänrakennettu kuvanvakaaja. Objektiivin laajakulma oli omiaan ahtailta tuntuviin sisätiloihin. Telepää taas antoi lisää mahdollisuuksia suurissa tiloissa kuvaamiseen, kun kuvan kanssa oli mahdollista päästä lähelle sellaisia asioita, mihin jalan ei aina päässyt.

Jalustana toimi yksijalkainen monopod, joka oli äärimmäisen helppo kuljettaa luolastossa polkupyörällä liikkuesssa ja riitti hyvin vakauttamaan kuvan yhteistyössä objektiivin kuvanvakaajan kanssa.

Vaikeinta kuvauksessa oli luolaston vaihtelevan valaistuksen kanssa työskentely. Suurin osa valoista olivat vahvan keltaisia kaasupurkausvalaisimia, osan ollessa perinteisiä halogeeni-valaisimia tai loisteputkia. Kaikkien näiden sekoitus toi vaikeutta kuvan värilämpötilan ja valkotasapainon valitsemiseen.

Päädyin valitsemaan valkotasapainon tilasta, jossa valoa oli kolmesta erillisestä ja erilaisesta valaisimesta parhaan mahdollisen lopputuloksen aikaansaamiseksi. Yleensä valkotasapaino haetaan sopivaksi joka kerta valaistuksen vaihtuessa, mutta sekavalotilanteissa, jossa on useita erivärisiä valaistuksia samanaikaisesti, tuo niiden keskiarvo parhaan mahdollisen tuloksen kuvaan (Digivideo.fi 2017). Tällöin oli mahdollista saada kaik-

kien kolmen erilaisen valaisimen alla kuvatut otokset mahdollisimman laadukkaan näköisiksi. Tämä oli toki kompromissi, mutta huoneiden ja tilojen värit vaihtelivat käytettyjen lamppujen mukaan ja lopullisesta videosta tuli aika tavalla oikean värinen.

Lopullisia leikkeitä kuvasin noin 350 kappaletta eri kuvakulmista, syväterävyysalueista, tarkennuspisteistä ja liikkeistä. Mukana on myös kaksi otosta kuvauskohterilla, joka kävi paikalla vain tätä projektia varten.

5.3 Leikkaus

Videoleikkeiden loppukäsittelyyn käytin Adoben Premiere -leikkausohjelmaa. Pätevä ammattilaistyökalu kelpasi tähänkin projektiin mainiosti.

Omien kuvausteni lisäksi lopulliseen videoon leikattiin väliin kahdeksanminuuttinen prosessin esittely, joka on jätevedenpuhdistamon tuottama.

Premieren mahdollisuudet ovat hyvät. Kuvaa voi muokata ja liikuttaa vielä leikkausvaiheessakin. Samalla ohjelmalla onnistuu niin kuvien, videoiden, kuin äänenkin jälkikäsittely. Pääasiassa työ on kuitenkin palasten liimaamista aikajanalla yhdeksi kokonaisuudeksi.

Suurin hankaluus Premieren kanssa on tekstitysten teko. Jokaista erillistä tekstiä varten on luotava uusi tekstipalanen. Lopputuloksena niitä on tässä perehdytysvideossa lähes kaksi sataa.

5.4 Äänityöt

Äänitys toteutettiin kotikutoisessa studiossa. Rakensin saunaan muutamalla vieraspatjalla riittävän kaiuttoman tilan, jossa äänitin Zoom H1-nauhurilla puheen videon taustalle. Tilakaiku on puupaneloidussa huoneessa patjoilla vaimennettuna lähes olematon.

Lopputuloksesta tuli niin hyvä, ettei äänelle tarvinnut juuri jälkikäsittelyä tehdä, Leikkausvaiheessa poistin ylimääräiset kompastelut ja huonosti lausutut sanat, jotka olin jo äänitysvaiheessa korvannut uusilla äänitteillä.

Äänen käyttöä harjoittelin ensin kuuntelemalla muutamia äänitteitä esimerkkinä, joista kopioimalla ja ottamalla oppia pyrin saamaan riittävän rennon, mutta jämäkän luentatavan. Jonkin verran lopputuloksessa kuuluu radiouutisnuotti, joka jäi selkärankaan radiossa työskentelystä.

Ilmaisella Audacity-äänenkäsittelyohjelmalla kävin läpi koko luetun tekstin ja siirsin lopputuloksen videoeditoriin.

5.5 Värimäärittely ja muu viimeistely

Koko videon ollessa valmis lähetin esitarkastusversion katseltavaksi puhdistamolle. Sieltä saadun palautteen mukaan tein pieniä muutoksia ja lisäsin muutamia huomioita lopulliseen videoon.

Kun runko oli hyväksytty, kävin vielä lopuksi kaikki videoleikkeet Premieressä läpi ja säädin yksitellen jokaisen värimaailmaa, kirkkautta, kontrastia ja värilämpötilaa parhaan mahdollisen kuvan aikaansaamiseksi.

Tauotin myös puhetta ja kuvaa riittävästi saadakseni aikaan selkeän ja helposti omaksettavan tuotoksen.

Lopputuloksena on lähes 30 minuutin pituinen tuotos, josta tilaajataho oli erittäin tyytyväinen. Itse olisin kaivannut kuviin ja kuvakulmiin enemmän vaihtelua ja monipuolisuutta, mutta lopulta sitä mahdollisuutta ei puhdistamosta ollut saatavilla. Toki videon päätarkoituksena on tiedonvälitys eikä visuaalisuus.

6 VIDEO KÄYTÄNNÖSSÄ

Olen itse työelämässä istunut läpi kymmeniä perehdytysseisioita, jotka ovat vaihdelleet perinteisistä kalvosulkeisista Powerpoint-esityksiin ja paikan päällä jaettaviin lomakkeisiin. Yhdessäkään yhtiössä ei perehdytystä ole siirretty videolle. Hyvin toteutettu video kertoo asian helpommin, paremmin ja jopa nopeammin kuin koulutustyöhön tottumaton henkilö.

Jätevedenpuhdistamon perehdytyksen videomuotoon tuottaminen kävi yllättävän kivuttomasti, vaikka välillä käsikirjoitusluonnokset viipyivät ennakkotarkastuksissa viikkoja. Tämä omalta osaltaan kertoo työläisten kiireestä omissa tehtävissäänkin, joten perehdytyksien vähentyminen ja lyhentyminen on puhdistamon henkilökunnalle hyvä asia.

Lopputuloksena on perinteistä suullisesti tehtävää perehdytystä mallintava, mutta kattavampi ja tarkemmin jäsennelty video. Sen sisältö on joka editointivaiheessa tarkkaan mietitty ja käsitelty. Kokonaisuus on käyty läpi useaan otteeseen sekä tekijän että puhdistamon henkilökunnan toimesta ja todettu parhaaksi mahdolliseksi.

Jätevedenpuhdistamolla on kokoushuoneissa isot näyttötaulut, joista video on mahdollista katsoa. Se voidaan myös lähettää urakoitsijalle internetin kautta katsottavaksi. Projektia suunnitellessa tarkoituksena oli myös tuottaa nettiin ladattava kokonaisuus, josta videon pystyisi katsomaan ja sen jälkeen vastaamaan lyhyeen kyselyyn videolla esitetyistä asioista. Nettitoteutus jäi vielä toistaiseksi toteutumatta sopivan tekijän puuttuessa. (J.Laanti, henkilökohtainen tiedonanto, 22.02.2016.)

Jatkossa videoon on puhdistamon toimesta tarkoitus tehdä vielä alkuvalikko, josta perehdyttäjät pystyy valitsemaan perehdytyksessä tarvittavat osa-alueet. Kaikille perehdytettäville ei ole tarpeen näyttää esimerkiksi prosessin toimintaa. (J.Laanti, henkilökohtainen tiedonanto, 04.05.2017.)

Perehdytysvideo on otettu käyttöön puhdistamolla toukokuun alusta 2017.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Video on nykypäivää. Video on mahdollisuus. Video on tulevaisuutta ja lisääntyy joka puolella alati. Video on varsinkin perehdytyksessä erittäin hyvä väline. Se on mutkaton tapa jakaa informaatiota ja muistuttaa työntekijää työturvallisuus- ja työterveysasioista. Siihen on mahdollista saada yhteen kuvaan kolme alleviivausta yhdelle asialle, yhden äänellä, toisen kuvalla ja kolmannen tekstillä.

Videon tarjoamat mahdollisuudet ovat valtavat. Älylaitteet kulkevat taskuissa ja laukuissa kaikkialle ja antavat mahdollisuuden katsoa videota missä ja milloin tahansa. Kun video yhdistetään nykytekniikkaan ovat mahdollisuudet rajattomat. Yksinkertaisimmillaan laitoksessa kuvattuun videoon voidaan lisätä interaktiivisia osioita käyttäjän avattavaksi. Toinen helppo vaihtoehto on tarjota käyttäjälle visuaalisia efektejä tai tietokoneella mallinnettuja hahmoja auttamaan ymmärtämistä ja asian selkeyttämistä.

Jo nyt matkapuhelimilla mahdollistettava VR, virtuaalinen todellisuus, on yksinkertaisimmillaan pahvikotelo, joka asetetaan silmien eteen ja päätä kääntämällä katselija kokee olevansa kuvauskohteessa ja näkevänsä asioita kolmiulotteisesti. Lisätyn todellisuuden avulla voi virtuaaliseen todellisuuteen tuoda mukaan fiktiivisiä tai muualta tuotuja asioita. Tähän kun vielä lisäisi interaktiiviseen kanssakäymiseen virtuaalimaailmassa, olisivat mahdollisuudet jo valtavat.

Videon hyödyt opetustilanteessa ovat kiistattomat. Ammatikseen opettava osaa varmasti etsiä oikeat pedagogiset työkalut asioiden oppimiseen. En usko että monikaan perehdytyksiä pitävä osaa vastaavia oppeja. Perehdyttäjät tuntevat kyllä oman työpaikkansa ja sen vaarat, mutta opettajanrooli on mielestäni paljon muutakin. Videolla asiat saadaan ajateltua järjestykseen ja hiottua katselijalle valmiiksi.

Työsarkaa tällekin projektille riittäisi vielä varmasti. Koeyleisönä toimi joka kerta Turun Seudun Puhdistamon työntekijät, jotka tuntevat laitoksen ja sen toimintatavat. Ensimmäistä kertaa puhdistamolla saapuva olisi voinut löytää videosta hankalasti käsitettäviä asioita tai puuttuviksi jääviä tietoja. Valitettavasti aikatauluissa ei ollut tilaa yleisötilaisuuksien järjestämiselle.

Myös muutamat kuvakulmat olisivat voineet olla parempia ja monipuolisempia. Omasta mielestäni esimerkiksi muutamia turvallisuusasioita olisi voitu näyttelijän kanssa saada vielä helpommin omaksuttaviksi. Esimerkiksi työmaan rajausta videolla käsitellessä olisi

voinut oikeasti rajata jonkin työmaan ja kuvata sitä. Toisaalta taas asioiden liika alleviivaaminen ei todennäköisesti tuo itse asiaa juurikaan sen enempää ymmärrettävään muotoon. Henkilökohtaisesti uskon, että jokainen työntekijä osaa rajata ja aidata työmaansa ilman että sitä erikseen videolla esitetään.

Nyt kun projekti on tehty, tiedän paremmin sen todellisesta ajankulutuksesta, videoiden tarpeesta, sisällöstä, sekä tilaajataholta vaadittavasta yhteistyöstä ja materiaalista. Tarkoitukseni on tuotteistaa perehdytysvideo ja tarjota sitä alueen yrityksille. Uskon myös omakohtaisen kokemukseni perehdytyksistä vaikuttavat lopputulokseen. Kokemuspohjasta ainakin tiedän, miten asioita ei kannata esittää.

LÄHTEET

Digivideo.fi, valkotasapaino. Viitattu 20.04.2017. <http://www.digivideo.fi/wiki/index.php/Valkotasapaino>

Elokuvantaju, oppimateriaali. Viitattu 20.04.2017. <http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali.jsp>

Erilaisten oppijoiden liitto ry, Omin tapa oppia. Viitattu 20.04.2017. http://www.erilais-tenoppijoidenliitto.fi/?page_id=158

Jenkins, J. 2016. 4 Ways video can make onboarding more effective – eLearning Industry, viitattu 04.05.2017. <https://elearningindustry.com/4-ways-video-can-make-onboarding-effective>

Kaltura Inc., The state of video in the enterprise – A Kaltura report, Viitattu 04.05.2017. http://site.kaltura.com/rs/kaltura/images/The%20State%20of%20Enterprise%20Video%202014%20-%20Kaltura%20Report-%20Final.pdf?utm_campaign=elearningindustry.com&utm_source=%2F4-ways-video-can-make-onboarding-effective&utm_medium=link

Turun seudun puhdistamo Oy 2016a. Toiminta. Viitattu 13.04.2017. <http://www.turun-seudunpuhdistamo.fi/toiminta>

Turun seudun puhdistamo Oy 2016b. Viitattu 10.02.2017. <http://www.turunseudunpuhdistamo.fi/>

Työsuojeluhallinto. Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu työsuojelu.fi. Viitattu 20.04.2017. <http://www.tyosuoja.fi/tyoterveys-ja-tapaturmat/onnettomuuksien-ehkaisy>

Työterveyslaitos, työturvallisuus. Viitattu 20.04.2017. <https://www.ttl.fi/tyoymparisto/tyoturvallisuus/>

Työturvallisuuskeskus. Perehdyttäminen ja työnopastus – Ennakoivaa työnsuojelua. Viitattu 13.04.2017. http://ttk.fi/koulutus_ja_kehittaminen/julkaisut/digijulkaisut/perehdyttaminen_ja_tyonopastus_-_ennakoivaa_tyosuojelua

Työturvallisuuslaki 738/2002. Annettu Helsingissä 23.08.2002. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738#L2P1>